

Jak współpracować z wolontariuszami?

pracownia badań
i innowacji
społecznych

Elementarz

Pierwszy krok do współpracy

©Fundacja Pracownia Badań i Innowacji
Społecznych **Stocznia**

Autorki tekstów:

Dagmara Gortych
Maria Radziejowska

Redakcja:

Patrycja Strzetelska

Opracowanie graficzne:

Noise advertising agency
www.noise.com.pl

Warszawa 2015

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons.
Uznanie autorstwa - na tych samych warunkach 3.0 Polska.

Publikacja powstała w ramach projektu
„Modelowy wolontariat” współfinansowanego
ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

O projekcie

Modelowy Wolontariat to projekt badawczo-edukacyjny, który jest częścią programu Dobry Wolontariat. W jego ramach wypracowaliśmy propozycje nowych modeli, takich jak: model zespołowy, model rozwojowy, model sportowy, model razem ze społecznością oraz pierwszy krok do współpracy dla początkujących organizatorów wolontariatu.

Modele oparliśmy o zasady dobrej współpracy z wolontariuszami, które opisaliśmy w publikacji „Praktyczny poradnik współpracy z wolontariuszami”. Przygotowaliśmy również narzędzia do zarządzania ochotnikami, które mamy nadzieję - ułatwią pracę koordynatorom wolontariatu.

Idea

*Odpowiednie przygotowanie Twojej organizacji
jest podstawą dobrej współpracy z wolontariuszami.*

Poniższy elementarz stanowi propozycję zaplanowania w Twojej organizacji przemyślanej i całościowej polityki wolontariatu. Zdajemy sobie sprawę, że wyrażenie „polityka” może brzmieć aż nadto oficjalnie. Przekonując Was do tego typu działania mamy jednak na myśli opracowanie w organizacji zasad i procedur, które będą przydatne w codziennej współpracy z wolontariuszami. Od typu i wielkości Waszych organizacji lub instytucji zależy jak bardzo rozbudowany będzie taki dokument i narzędzie służące efektywnemu zarządzaniu ochotnikami.

Polityka wolontariatu pozwala uporządkować, zdefiniować i określić współpracę organizacji z wolontariuszami oraz wyznacza kierunek i sposób podejmowania decyzji w kontekście ochotników. Spisanie zasad i procedur, które często opierają się o dotychczasowe doświadczenie organizacji, pozwala na zaplanowanie czynności umożliwiających pracownikom efektywną współpracę z wolontariuszami.

Opracowany przez nas pierwszy krok do współpracy ma na celu wsparcie Waszej organizacji w tworzeniu polityki wolontariatu poprzez propozycję konkretnych działań, wskazówek oraz narzędzi przydatnych w opracowaniu strategii współpracy z wolontariuszami.

Do kogo kierujemy

Pierwszy krok do współpracy jest skierowany do wszystkich organizatorów wolontariatu zarówno w małych organizacjach pozarządowych, jak i w dużych instytucjach, które korzystają z pracy ochotniczej oraz działają zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Nasza propozycja jest zaproszeniem dla każdej organizacji, aby przed przystąpieniem do współpracy z wolontariuszami zastanowić się nad procesem w sposób całościowy.

Ważne jest, aby w pracę nad polityką wolontariatu były zaangażowane osoby decyzyjne w organizacji lub instytucji oraz współpracownicy (w tym także wolontariusze.)

Polityka wolontariatu

Dlaczego jest ważna?

Myśląc o wolontariacie pamiętajmy, że jest on istotnym przejawem postawy obywatelskiej i niezbędnym elementem demokracji. To zaangażowanie własnego czasu i energii na rzecz społeczeństwa i środowiska lokalnego. Wolontariat może przybierać różne formy, jest podejmowany dobrowolnie i bez troski o korzyści finansowe. Dlatego na organizatorach wolontariatu spoczywa odpowiedzialność dbania o dobre zarządzanie czasem i chęciami wolontariuszy oraz troskę o ich rozwój w swoich organizacjach.

Przed przystąpieniem do zaproszenia ochotników, warto określić zakres wolontariatu w Waszej organizacji i spojrzeć na proces w sposób całościowy. W zależności od wielkości i rodzaju organizacji, możliwe jest, że wystarczy porozmawiać o wizji wolontariatu i zasadach, na których chcecie angażować wolontariuszy w Wasze działania. Jednak przy dzisiejszej, dużej rotacji pracowników w organizacjach może okazać się, że spisane zasady współpracy będą cennym dokumentem. Polityka wolontariatu może stanowić użyteczne ramy określające, o co należy zadbać kiedy zapraszacie do swoich działań ochotników, jakie są różnice między wolontariuszami a praktykami i personelem płatnym organizacji.

Kiedy warto o nią zadbać?

Każda osoba niezależnie od formy współpracy (płatnej czy bezpłatnej) jest ważną częścią organizacji i odpowiada za skuteczność podejmowanych działań. Dlatego tak ważne jest objęcie całego Waszego zespołu, w tym również wolontariuszy, przemyślaną strategią zarządzania.

Kiedy Wasza organizacja robi się coraz większa lub zwiększa liczbę i zakres zadań, a przy tym angażuje coraz większą liczbę ochotników, wówczas polityka wolontariatu staje się bardzo pomocna. Zwiększenie zasobów wolontariuszy pociąga ze sobą potrzebę konstruowania zasad i procedur, które mają wpływ nie tylko na samych wolontariuszy, ale i na pozostałych pracowników, tj: rekrutacja, koszty, zdrowie i bezpieczeństwo, powierzanie zadań, motywowanie itp. Opracowanie wspólnej polityki wolontariatu określającej czego wolontariusze mogą oczekiwać oraz jakie są ich obowiązki, zapewni spójność i przejrzystość wszystkim pracującym w organizacji. Dokument, w którym zostaną określone zasady i procedury powinien być na bieżąco weryfikowany i aktualizowany, aby był użyteczny w codziennym funkcjonowaniu organizacji. Ważne jest, aby proporcjonalnie dobierać poziom formalności do typu i struktury organizacyjnej.

Opracowanie polityki wolontariatu pomoże Wam:

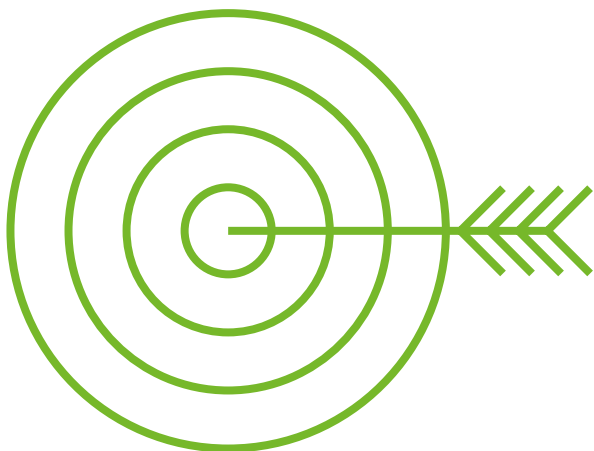
- wyjaśnić rolę i obowiązki wolontariuszy
- ustalić wartości, przekonania i kierunek dla działalności wolontariackiej
- wzmocnić dobre relacje w zespole
- zapewnić ciągłość zadań w czasie
- określić potrzeby i oczekiwania pracowników w kontekście pracy z ochotnikami
- sformalizować obecną praktykę

W jaki sposób opracować politykę wolontariatu.

Krok po kroku

Wskazówki ułatwiające przygotowanie się do stworzenia polityki wolontariatu:

- wyznaczcie osobę odpowiedzialną za proces tworzenia polityki i określcie jego ramy czasowe
- pamiętajcie, że często wystarczy spisanie tego, co już robicie i jakie macie doświadczenie w kwestii współpracy z wolontariuszami
- polityka wolontariatu nie musi być skomplikowana. W rzeczywistości, im prostsza tym lepsza
- nie wyważajcie otwartych drzwi: być może znacie organizację, która dobrze współpracuje z wolontariuszami i ma określoną politykę postępowania. Warto skorzystać z jej doświadczenia

1. Zebranie grupy, która będzie pracowała nad polityką wolontariatu

Początek pracy nad polityką zależy będzie od wielkości, liczebności, doświadczenia Waszej organizacji oraz od sposobu podejmowania decyzji i sposobu wdrażania nowych procedur. Rekomendujemy aby nie była to praca indywidualna jednego pracownika, ale co najmniej trzech osób lub wręcz specjalnej grupy roboczej, która również (jeśli to możliwe) uwzględni wolontariuszy. Ważne jest, abyście mieli poparcie i zgodę osób decyzyjnych, aby efekty Waszej pracy mogły być wprowadzone w życie. Warto, aby byli to pracownicy różnych działów – nie tylko programowych czy merytorycznych lecz także administracyjnych. Uwzględnienie różnych perspektyw z pewnością uczyni opracowywaną strategię bliższą realnych potrzeb i możliwości instytucji, stworzy też szansę na zaangażowanie wolontariuszy w mniej oczywiste obszary działań.

2. Opracowanie listy zagadnień do omówienia i opracowania

Polityka wolontariatu powinna odzwierciedlać to, czego Wasi wolontariusze i organizacja potrzebują. Przygotowując listę tematów, pomyślcie o kolejności, w jakiej powinna być spisana Wasza polityka, rozpoczynając od tego co ważne i potrzebne, ale nie unikajcie elementów kontrowersyjnych.

Dokument opisujący politykę powinien być napisany w czasie teraźniejszym, używając prostego i zrozumiałego języka.

Lista przykładowych zagadnień do omówienia:

- dlaczego angażujemy wolontariuszy?
- role pełnione przez wolontariuszy, opiekunów, koordynatora wolontariuszy
- rekrutacja i selekcja wolontariuszy
- relacje między wolontariuszami i zespołem
- relacje między wolontariuszami i odbiorcami Waszych działań (opcjonalnie)
- przygotowanie do zadań, szkolenia wstępne
- warunki pracy (miejsce, sprzęt itp.)
- uznanie, podziękowania, integracja
- wsparcie i nadzór
- wydatki
- ubezpieczenie
- zaangażowanie w strukturach organizacyjnych
- radzenie sobie z problemami

3. Przygotowanie i przeprowadzenie spotkania lub warsztatu z zespołem

Dwie propozycje:

A. Grupa robocza opracowuje propozycję polityki wolontariatu, a następnie konsultuje ją z dyrekcją i resztą zespołu na wspólnym spotkaniu.

B. Grupa robocza przeprowadza warsztat z dyrekcją i zespołem w celu zebrania opinii, sugestii, pomysłów, rozwiązań aby na tej podstawie przygotować dokument.

4. Ostateczne opracowanie dokumentu oraz związanych z nim procedur i narzędzi

Po zakończeniu warsztatów należy spisać opracowane wnioski i na ich podstawie sporządzić szkic polityki wolontariatu, który będzie zawierać procedury i zasady współpracy z wolontariuszami.

5. Podsumowanie efektów pracy

Warto zorganizować wspólne spotkanie pracowników, dyrekcji i wolontariuszy na którym podzielicie się wynikami swojej pracy nad polityką wolontariatu.

6. Wdrożenie w organizacji przyjętych zasad współpracy

Upublicznienie polityki wolontariatu w Waszej organizacji (np. zasady współpracy z wolontariuszami są zamieszczone na stronie internetowej) i narzędzi (np. przygotowanie formularzy zgłoszeniowych).

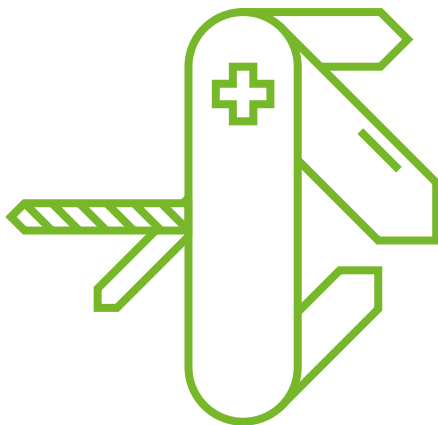
Po zamknięciu dokumentu warto zorganizować spotkanie z całym zespołem pracowników, w tym z dyrekcją oraz wolontariuszami, aby oficjalnie poinformować o procesie wdrażania polityki wolontariatu i przedstawić na czym to będzie w praktyce polegało oraz jakie zadania wynikają z przyjęcia nowych procedur.

7. Ewaluacja

Czy opracowana przez Was polityka wolontariatu sprawdza się w praktyce? Czy system współpracy wymaga uzupełnienia lub zmiany? Ustalcie, że po upływie roku przyjrzyjecie się mu ponownie, udoskonalicie go i skorygujecie.

Narzędzia

- Formularz zgłoszeniowy dla pracowników – opis zapotrzebowania
- Formularz zgłoszeniowy dla wolontariusza
- Elementy dobrej oferty
- Scenariusz rozmowy rekrutacyjnej
- Wzór porozumienia o współpracy z wolontariuszem
- Ankieta ewaluacyjna

Wyzwania

Praca na utworzeniem polityki wolontariatu wymaga czasu i zaangażowania ze strony osoby odpowiedzialnej za proces oraz (zwłaszcza w jego rozszerzonej wersji) ze strony całego zespołu.

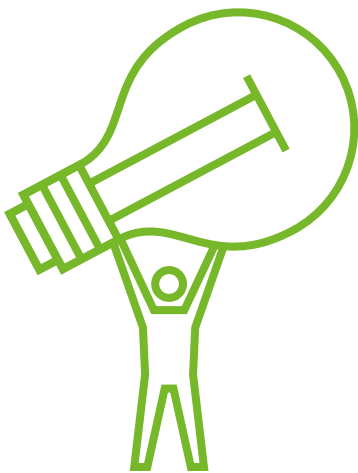
Proces planowania powinien mieć koordynatora - osobę, która będzie czuwać nad organizacją spotkań, ich podsumowywaniem i kontaktami w gronie uczestników.

Jeśli elementarz będzie wprowadzany przez pracowników (bez zaangażowania moderatora z zewnątrz) koordynator powinien posiadać umiejętności moderatorskie.

Zmiana może być trudna do wykonania. Upewnijcie się, że wskazujecie pozytywne aspekty i korzyści wprowadzenia zasad i procedur związanych z wolontariuszami.

Trudno wypracować politykę wolontariatu w zespole nieprzychylnym tego typu rozwiązaniom. Porozmawiajcie więc o tym, jak postrzegacie współpracę z ochotnikami - jako szansę, czy jako zagrożenie?

Nauczenie zespołu przestrzegania uzgodnionych zasad i procedur może wymagać stanowczości od koordynatora wolontariatu.

Korzyści

Dla organizacji:

- wspólny namysł nad celami i założeniami programu współpracy pozwoli na silniejsze zakorzenienie idei wolontariatu w zespole. Może również mieć wpływ na inne, kreatywne pomysły i zmiany w organizacji
- wykorzystanie wskazówek opisanych w proponowanym podejściu pozwoli zidentyfikować realne potrzeby i oczekiwania pracowników wobec wolontariatu w organizacji
- udział w tworzeniu jednego z obszarów działania organizacji może mieć również pozytywny wpływ na opinię pracowników o organizacji i stopień identyfikacji z nią
- dobrze przemyślany plan oznacza lepszą jakościowo i bardziej satysfakcjonującą współpracę, zarówno dla pracowników, jak i wolontariuszy
- dzięki dobrze zaplanowanej współpracy organizacja może wiele nauczyć się od swoich ochotników

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” powstała, aby rzetelnie i krytycznie opisywać wyzwania dotyczące życia społecznego w Polsce. W „Stoczni” chcemy opracowywać i upowszechniać innowacyjne rozwiązania, które mogą pomóc sprostać tym wyzwaniom. Szukając takich rozwiązań, podejmujemy działania, koncentrując się na trzech kluczowych zagadnieniach: rozwoju wspólnot lokalnych, innowacjach społecznych oraz partycypacji obywatelskiej.

Od początku istnienia „Stoczni” prowadzimy diagnozy i analizy dotyczące wolontariatu i projektów nastawionych na jego rozwój. Nasze działania mają charakter think-tankowy – zbieramy i dzielimy się wiedzą o wolontariacie, a także do-tankowy – jesteśmy miejscem inkubowania programów nakierowanych na wsparcie wolontariatu.

Polecane strony:

www.modele.dobrywolontariat.pl

www.dobrywolontariat.pl

www.sensusprawcy.wordpress.com

www.ochotnicy.pl

